UUTISET

Viranomaisen pitää olla puolueeton. Se ei saa toimia oman tiedon, tiedonpuutteen tai ennakkoluulojen varassa. **PROFESSORI IIRO JUSSILA, LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN YLIOPISTO**

PÄIVÄN PUNKTI

Bioprojekti

Moni tv:n katsoja hieraisi sunnuntai-iltana silmiään. Ylen pääuutislähetyksessä kerrottiin hallituksen luovan 100 000 työpaikkaa ja 100 miljardin euron tuotot.

Juttu tarkentui pian maininnalla, että kysymys on seuraavasta kymmenestä vuodesta.

Toimittaja kysyi, onko metsätaloudesta uudeksi Nokiaksi. Vastauksen antoi tuore maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo (kok.), joka sanoi, että siellä ovat ne suuret työllistämis- ja kasvumahdollisuudet.

”Minihallitusneuvotteluissa biotalous nostettiin yhdeksi hallituksen kolmesta keihäänkärjestä”, Orpo hehkutti.

Orpon ilmoitus oli uutinen. Viikko sitten hyväksytyssä hallitusohjelmassa kun ei biotaloudesta ole paljon mitään konkreettista.

Selitys tuli kuitenkin pian. Juttua täydensi toinen Ylen sivuilla julkaistu juttu, jossa kerrottiin kokoomuksen olevan MTK:n uusi metsätalouskaveri.

MTK:ssa ei tosin ollut kuultu mistään uudesta kumppanuudesta. Järjestö on pikemminkin yrittänyt olla kaikkien kaveri, jotta biotalous lähtisi kehittymään. Mutta nyt puhuttiinkin politiikkaa.

Biotalous on epäilemättä yksi tärkeimmistä tulevaisuuden kasvun moottoreista. On hyvä, että se kiinnostaa. Kataisen hallitukselta odotettiinkin kunnon askelia biotalouden edistämisessä.

Askelia tulikin. Näkyvin niistä on turpeen vero, jonka hallitus sääti vihreiden vaatimuksesta. Turpeen verotuksen seurauksena Suomessa alettiin polttaa hiiltä.

Vihreää haettiin, mutta hiilenmustaa saatiin. Kun Stubbin hallitus otti vallan, monet kuvittelivat, että virhe korjataan.

Näin ei tapahtunut. Turpeen vero jäi voimaan. Hallitus voisi aloittaa biotalousprojektinsa vapauttamalla turpeen pannasta.

Stubbin hallitus on erinomaisen taitava hallitsemaan julkisuutta. Hyvään julkipanoon kuuluvat hyvät lupaukset. Niitä on myös helppo antaa, koska hallitus istuu vain runsaat puoli vuotta. Hyvin voidaan luvata vaikka miljoona työpaikkaa seuraavien 10 vuoden aikana.

Hallituksen talouspolitiikka on luulottelutaloutta, ei biotaloutta.

Biotalous kyllä etenee omalla painollaan, mutta hallitus puuhastelee ihan muualla. Rahat upotetaan Helsingin metrotunneleihin. Niistä ei biotalous paljon kostu.

Todellisuudessa hallituksen biotalousohjelma on kuin savolainen projekti.

Aloittamista vaille valmis.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

Radiomasto voi nousta luvatta pellolle

Teleyritys voi tietyin edellytyksin rakentaa radiomaston tai telekaapelin ilman maanomistajan suostumusta. Eduskunta käsittelee kyseistä hallituksen esitystä. Keskisuomalainen kirjoitti asiasta tiistaina.

Kreetta Simola liikenne- ja viestintävirastosta sanoo, että kunnan rakennusvalvonta voisi velvoittaa maanomistajaa, jos teleyritys ja maanomistaja eivät pääse asiasta sopuun.

Simolan mukaan langattomat puhe- ja laajakaistaverkot ovat yhteiskunnallisesti niin tärkeitä, että lainsäädännöllä on varmistettava rakennusvalvontaviranomaisen oikeus päättää asiasta.

Simola korostaa, että lakimuutoksen jälkeenkin maston rakentaminen on pitkä prosessi, jossa kuunnellaan kaikkia osapuolia.

MT

Osuustoimintaprofessori Jussila kaipaa ennustettavuutta päätöksiin

Jos viranomaisten valvonta ja säätely eivät ole läpinäkyviä eivätkä ennustettavia, yritystoiminnassa ollaan vaarallisilla vesillä. Näin sanoo professori Iiro Jussila Kilpailu- ja kuluttajaviraston Valio-tuomiosta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ei ymmärrä tuottajaosuuskuntaa yritysmuotona, sanoo osuustoimintaan perehtynyt professori **Iiro Jussila** Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta. Hän on sitä mieltä, että ”osuuskunta ja osakeyhtiö ovat kaksi eri asiaa.”

Jussila kuitenkin muistuttaa olevansa markkinaoikeuden saalistushintapäätöksestä pelkän julkisen tiedon varassa. Lisäksi mukana on paljon erilaisia muuttujia.

Miten markkinoita käsitellään? Mikä on aikajänne, mikä maantieteellinen laajuus?

Pelkästään laskentatoimeen liittyviä asioita voidaan katsoa ainakin kahdelta kantilta. Mitä luetaan kiinteiksi, mitä muuttuviksi kustannuksiksi? Jos maidon tilityshinta sijoitetaan laskelmissa väärään paikkaan, saadaan väärä lopputulos.

Jussila ihmettelee väitteitä, että pienempi Valio pystyisi ajamaan suuremman Arlan Suomen maitomarkkinoilta hinnoittelupolitiikalla.

”Suomi on markkina-alueena pieni tai iso. Lopputulos riippuu katselukulmasta.”

KKV:n mielestä Valion strategia on vaikuttanut haitallisesti myös Satamaitoon, Maitokolmioon ja Juustoporttiin.

”Kilpailun lisäämisessä voi käydä myös toisin, pienet häviävät”, Jussila muistuttaa.

Viranomainen tempoilee

Jussilan mielestä Suomessa harjoitettavan valvonnan ja säätelyn tulisi olla ennustettavaa. ”Nykyinen tempoilu lisää turbulenssia yritystoimintaan.”

Esimerkkinä Jussila mainitsee verotuksen. Se heilahtelee liian lyhyellä aikavälillä.

Valiolle langetettu 70 miljoonan euron seuraamusmaksu on Jussilan mielestä iso summa rahaa.

Prosessi ei ole vielä läheskään ohi. Valio on ilmoittanut valittavansa tuomiostaan.

Jussila toivoo, että jatkokäsittelyssä otetaan ja halutaan ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat näkökulmat. ”Viranomaisen pitää olla puolueeton. Se ei saa toimia oman tiedon, tiedonpuutteen tai ennakkoluulojen varassa.”

REIJO VESTERINEN

TEEMU LEINONEN

Professori Iiro Jussilan mielestä osuuskuntatoiminta on erilaista kuin osakeyhtiöiden voitontavoittelu. Tämä pitäisi myös viranomaisen tunnistaa ja tunnustaa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto linjaa: Yhtiömuoto ei vaikuta

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) julkaisi internetsivuillaan omat näkökulmansa julkisessa keskustelussa esiin nousseisiin kysymyksiin.

Suurta eripuraa aiheutti erityisesti Valion puolustautuminen sillä, että se toimii osuustoiminnallisten periaatteiden mukaan, vaikka onkin osakeyhtiö.

Se laskee toimintansa kustannukset eri tavalla kuin KKV ja markkinaoikeus.

Viraston mukaan yrityksen valitsema yhtiömuoto ei vaikuta siihen, kuinka lakia sovelletaan.

Kaikkien yritysten tulee viraston mukaan valitusta yhtiömuodosta tai yhtiön soveltamista toimintaperiaatteista riippumatta toimia kilpailulain mukaan.

Myös markkinaoikeus katsoi päätöksessään, että Valion valitsema osuustoiminnallinen toimintaperiaate ei ole peruste asettaa sitä eri asemaan verrattuna toisenlaisella liiketoimintamallilla toimiviin yrityksiin.

Markkinaoikeus katsoi, että määräävässä asemassa oleva Valio sovelsi menettelytapoja, jotka olisivat johtaneet tehokkaan kilpailun poistumiseen markkinoilta.

”Sakko oikealla tasolla”

Valiolle mätkäistyä 70 miljoonan euron seuraamusmaksua on pidetty ylimitoitettuna.

KKV pitää suuruusluokkaa oikeana, koska tasossa tulee näkyä kilpailunrajoituksen vakavuus, moitittavuus ja toiminnan taloudellinen mittakaava.

Vain riittävän korkea sakkotaso ehkäisee viraston mukaan vastaavaa toimintaa.

Valiolle on tuomittu seuraamusmaksu kilpailulainsäädännön vastaisesta menettelystä myös aiemmin, mikä nosti nyt asetetun maksun määrää.

Virasto ei usko Valion nostavan maidon kuluttajahintaa sakon kerryttämiseksi. Jos hintojen nostaminen olisi kannattavaa, viraston mukaan Valio tekisi niin sakosta riippumatta.

Vuonna 2013 Valio vastaanotti noin 1 900 miljoonaa litraa maitoa tuottajilta. Litraa kohti sakko on 3,7 senttiä.

Jos sakko kuitattaisiin suoraan tuottajan pussista yhtenä vuonna, se tarkoittaisi 60 lehmän karjassa, jossa keskituotos on 9 000 litraa, hieman alle 20 000 euroa.

Myös pienet pulassa

Viraston mukaan Valion saalistushinnoittelu uhkasi paitsi koko Arlan Suomen toimintaa, myös pienmeijereitä.

Virasto kertoo puuttuneensa asiaan, koska jatkuessaan saalistushinnoittelu olisi johtanut siihen, että Valio olisi saavuttanut käytännössä monopoliaseman perusmaitomarkkinoilla.

Monopoliasemassa Valio olisi voinut nostaa hinnan vielä korkeammaksi kuin se oli ennen saalistushinnoittelun alkamista.

Virasto arvelee, että saalistus olisi johtanut todennäköisesti myös kokonaisten meijereiden konkursseihin. Perusmaitojen tuotanto on monille elinehto.

Virastoa on arvosteltu kotimaisen kuluttajan etujen vastaisesti toimimisesta ja Suomen kokonaisedun unohtamisesta.

Viraston mukaan suomalaisten kuluttajien etu on, että markkinoiden kilpailullinen rakenne säilyy ja markkinoilla toimii useita keskenään kilpailevia yrityksiä.

Tehokas kilpailu tuottaa kuluttajille hyötyjä alemman hintatason ja laajemman valikoiman muodossa verrattuna tilanteeseen, jossa markkinoilla toimii vain yksi yritys, joka voi päättää itsenäisesti hintatasosta, KKV perustelee.

Virasto muistuttaa, että tilannetta on ajateltava myös muiden EU:n jäsenvaltioiden näkökulmasta.

”Suomen talouden kannalta olisi hyvin huolestuttavaa, jos muut jäsenvaltiot sallisivat suomalaisiin vientiyrityksiin kohdistuvan saalistuksen.”

JUKKA LEHTINEN

Valio kysyi etukäteen Kilpailuviraston kantaa

Valio selvitti kilpailuviranomaisen kantaa perusmaitojen hinnoittelusta jo etukäteen vuonna 2010.

Toimitusjohtaja **Pekka Laaksonen** kysyi tuolloin neuvoa tuontimaidon aiheuttamista hinnanalennuksista Kilpailuviraston ylijohtajalta **Juhani Jokiselta**. Myös tämä neuvonpito käy ilmi toimitusjohtajan silloisista sähköpostiviesteistä.

”Valion hallituksella ei ollut hintapäätöstä tehdessään mitään syytä olettaa, että kilpailuviranomainen pitäisi tuottajahinnan voitto-osuutta muuttuvana kustannuksena. Se, että Jokisen arvio osoittautui markkinaoikeudessa vääräksi, on huonoa tuuria”, Laaksonen kertoo.

Sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) että markkinaoikeus katsovat, että maitoa ei olisi saanut myydä alle kustannusten tuottajahinnan voittoosuus laskettuna mukaan.

Laaksosen mukaan viranomaisten näkemys muuttuvista kustannuksista perustuu ”mutu-tuntumaan”, ei todellisiin kustannuksiin, ja johtaa syöttötariffiin verrattavissa olevaan kateturvaan Valion kilpailijoille.

”Tämänlaiset asiat päättää Suomessa yleensä eduskunta.”

Laaksonen luonnehtii KKV:n syytöksiä monopolistisesta ylihinnoittelusta ”tuulesta temmattuina”. Ne perustuvat oletukseen, että Suomi olisi suljettu tuontikilpailulta.

”Pohjoismaiden osuustoiminnallisessa ympäristössä meijeritoimijoiden välinen kilpailu käydään tuottajahinnoilla tuottajamarkkinoilla. Maito virtaa parhaiten maksaville eli tehokkaimmille yrityksille.”

Huono kannattavuus ei osoita saalistusta

Laaksonen kiistää hinnalla saalistuksen. Yhtiön strategiana oli saada menetetyt kaupat takaisin lainmukaisin keinoin.

Käytetty litrahinta oli hänen mielestään lainmukainen ja ylitti 15 sentillä sallituksi arvioidun minimihinnan. Jos Valio olisi saanut takaisin ruotsalaisen tuontimaidon valtaamat markkinat, yhtiö olisi parantanut vuotuista tulostaan 7,5 miljoonalla eurolla.

”Kukaan ei ole tähän päivään mennessä osoittanut Valion perusmaidon hinnan olleen tappiollinen”, hän sanoo.

”Tehottoman kilpailijan toiminnan kannattamattomuus ei ole saalistusperuste, eikä KKV ole osoittanut, että Arla Ingman ja muut meijerit olisivat olleet Valion kanssa yhtä tehokkaita.”

Laaksosen mukaan nyt tehdystä päätöksestä kärsivät maidontuottajien ohella myös kuluttajat.

”Seuraavat vuodet kuluttajat maksavat ylikorkeaa ja tehotonta kilpailua tukevaa perusmaidon hintaa.”

TIINA TAIPALE

UUTISTAUSTA

Mitä isot edellä

Kesäkuun puolivälissä Venäjän ulkoministeri **Sergei Lavrov** antoi maansa keskustelevisiolle laajan haastattelun, jossa hän kertoi yksityiskohtaisesti keskustelusta, jonka hän hieman aiemmin oli luottamuksellisesti käynyt presidentti **Sauli Niinistön** kanssa Kultarannassa.

Näin ei ole tapana tehdä. Niinistön edeltäjille näin ei tehty koskaan. Heidän keskustelujaan naapurin päämiesten kanssa pidettiin Suomessa niin salaisina, ettei niistä laadittuja muistioita saaneet lukea edes kaikki ulkoministeriön korkeimmat virkamiehet. Lavrovin menettely oli ylimielinen ja naapuria väheksyvä.

Mitä isot edellä, sitä pienet perässä. Lavrovin viitoittamaa tietä kulki viime viikolla myös oma ulkoministerimme **Erkki Tuomioja**. Hän otti puolestaan tähtäimeen pienen eteläisen naapurimme päämiehen **Toomas Hendrik Ilveksen**.

Tuomioja kommentoi Ilveksen pari päivää aiemmin pitämää puhetta, jossa Ilves vertasi Itä-Ukrainan tapahtumia Viroon vuosina 1919 ja 1940. Tähän Tuomioja kommentoi: ”Ilveksen maailmankuva on muodostunut Münchenissä ja Yhdysvalloissa silloin, kun muut ovat eläneet ja tulleet toimeen täällä.”

Pilkka sattui, koska syyllistävää keskustelua ulkovirolaisten asemasta on Virossa käyty maan uuden itsenäisyyden alusta alkaen – ja koska ulkomailla syntymistä tuskin voi pitää Ilveksen omana valintana.

On onnetonta, että välikohtaus sattui sen jälkeen, kun Ilves oli päättänyt virallisen Suomen vierailun, jota hän Niinistölle pitämässään kiitospuheessa piti presidenttikautensa onnistuneimpana. Ja kun uusi pääministerimme oli aiemmasta kaavasta poiketen päättänyt suunnata ensimmäisen tervehdyskäyntinsä Viroon.

Viron radion suositussa ajankohtaisohjelmassa Tuomiojan lausunto tulkittiinkin yritykseksi kampittaa nuorta pääministeriä.

Onnettominta on, että näin ei tapahdu ensi kertaa. Kesän 2008 Georgian sodan jälkeen silloinen presidentti **Tarja Halonen** leimasi eteläisen naapurimme koko kansan toteamalla, että he kärsivät kollektiivisesti ”post-sovjettisesta traumasta” eivätkä he näin ollen kykene hoitamaan suhteitaan Venäjään asiallisesti.

Suhteet Viron korkeimpaan johtoon katkesivat heti ja olivat täysin poikki koko seuraavan syksyn. Suomessa nolo asia pidettiin kuitenkin visusti salassa. Yrityksistä huolimatta sovintokokousta ei saatu aikaiseksi.

Kertaalleen sellaisen koolle kutsumista yritti myös

silloinen ulkoministerimme **Alexander Stubb**, mutta ilman toivottua tulosta.

Tammikuun 2009 alussa tilanne oli jo niin tulehtunut, että kummallakin puolella tajuttiin, että kiistassa oli vain yksi voittaja: Venäjä. Vaikka presidentti Ilves katsoi aivan oikeutetusti, että hän on asiassa vääryyttä kärsineen osapuolen edustaja, hän suostui – kolmen tuloksettoman pyynnön jälkeen – saapumaan salaa Helsinkiin kahdenkeskiseen tapaamiseen presidentti Halosen kanssa.

Kävi myös niin, että silloisen pääministerin **Matti Vanhasen** alaisuudessa toiminut valtioneuvoston kanslia pääsi perille välirikon todellisesta vakavuudesta ja sen syystä.

Sieltä käsin tehtiin presidentin esikunnalle selväksi, että tapaamisella voi olla vain yksi lopputulos: sen on onnistuttava.

Tapaaminen tuotti toivotun tuloksen, ja presidenttien välit korjautuivat muodollisesti korrekteiksi – lämpöä niissä ei ollut sitä ennen eikä sen jälkeen.

Kaiken ratkaisi Ilveksen Helsinkiin etukäteen välittämä viesti: ”Olen valmis saapumaan sovinnollisella mielellä. Mutta jos minua taas ryhdytään sormi pystyssä opettamaan, miten Viron tulee hoitaa suhteensa Venäjään, silloin minä suutun, ja asia menee vain entistä huonommaksi.”

Erkki Tuomioja toisti asiallisesti ottaen saman syytöksen, jonka Halonen esitti Georgian sodan jälkeen, mutta kohdistaen sen tällä kertaa yhteen henkilöön.

Ehkä tällainen psykologisointi voisi loppua. Asiaton on niin ikään Tuomiojan toteamus siitä, että arvostuksen puutteesta aiheutuvasta traumasta kärsii myös Venäjän presidentti **Vladimir Putin**.

JARMO MÄKELÄ on ulkomaantoimittaja.

UULA
tarjoaa perinteisen, turvallisen ja ekologisen vaihtoehdon rakennusten pintakäsittelyyn.

TUTUSTU TUOTTEISIIMME JA IHASTU:
WWW.UULA.FI

MAALIT YMPÄRISTÖSTÄÄN VÄLITTÄVÄLLE